

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií

**POČÁTKY MIGRACE A SOUČASNÁ SITUACE
VIETNAMCŮ V ČESKÉ REPUBLICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autorka: Lucie Petrušková
Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.

Olomouc 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne 2. dubna 2010

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala za cenné rady mé vedoucí práce paní PhDr. Jitce Plischke, Ph.D.

Děkuji také všem respondentům dotazníkového šetření za poskytnutí jejich názoru.

OBSAH

ÚVOD.....	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	3
1 VÝVOJ VIETNAMSKÉHO ETNIKA NA NAŠEM ÚZEMÍ	3
1.1 VÝVOJ VIETNAMSKÉ POPULACE NA NAŠEM ÚZEMÍ DO ROKU 1989.....	4
1.2 SITUACE PO ROCE 1989	7
1.3 SOUČASNÉ ČESKO-VIETNAMSKÉ VZTAHY.....	8
2 AKTUÁLNÍ SITUACE VIETNAMCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	10
3 DŮVODY VEDOUcí K ODCHODU VIETNAMCŮ Z VIETNAMU..	13
PRAKTICKÁ ČÁST	15
4 PRŮZKUM – JAK OBYVATELÉ OLOMOUCKÉHO KRAJE VNÍMAJÍ VIETNAMSKÉ ETNIKUM.....	15
4.1 DOTAZNÍK.....	15
4.2 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT V DOTAZNÍKOVÉM ŠETŘENÍ....	17
4.3 ZÁVĚREČNÁ SUMARIZACE ZÍSKANÝCH DAT	40
ZÁVĚR	42
SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	44

ÚVOD

Vietnamské etnikum je jednou z nejméně výraznějších etnických skupin žijících na našem území. Počet nově příchozích Vietnamců do České republiky se rok od roku zvyšuje a naše společnost ať chce, či nechce, musí čelit novým situacím, které s sebou přináší vlna migrace.

Způsob, jakým se společnost postaví k řešení veškerých nově vzniklých problémů, ukazuje na tempo jejího vývoje, způsob myšlení zakotvený ve společnosti, zažitá stereotypy, xenofobní či rasistické smýšlení, ale ukazuje také na míru tolerance a snášenlivosti vládnoucí ve společnosti. Je ukazatelem ochoty většinové společnosti respektovat nové, často do té doby nezvyklé vzorce chování. Prezentuje také ochotu dát prostor a příležitost lidem, kteří se od většinové společnosti odlišují nejen v barvě pleti, ale ve spoustě jiných uznávaných hodnot, sociálních normách, morálním přístupem a v dalších prvcích.

V prvopočátcích, kdy jsem si vybrala téma své bakalářské práce – Vietnamci v České republice, jsem si sama položila otázku, jak moc je česká společnost tolerantní právě k vietnamskému etniku. Jak vnímá tyto osoby, které k nám přijíždí z tolik vzdálené země, která má v mnoha oblastech naprosto protichůdné vzorce chování. Napadaly mě různé otázky vycházející ze znalosti vietnamských poměrů, které považuji za klíčové. Z daných úvah vyvstávaly na povrch otázky, zda česká společnost je schopna Vietnamcům porozumět, zda je ochotna přijmout je jako sobě rovné. A v neposlední řadě jsem si položila otázku, zda je možné, aby občané těchto dvou národností mohli žít vedle sebe ve zcela poklidné atmosféře, zda oba národy si mohou vyjít vstříc a vyměnit si spoustu důležitých zkušeností, vyplývajících z charakteru žití v té které zemi.

Cílem této bakalářské práce je získat, zpracovat, objasnit a prezentovat důležité informace týkající se důvodů a počátků příchodu Vietnamců na naše území počínaje rokem 1950 až do současnosti a také poskytnout aktuální informace týkající se statistických ukazatelů spojených s vietnamským

etnikem na našem území. V neposlední řadě objasním také důvody, které vedou vietnamské etnikum k odchodu ze své vlasti a k uchýlení se k životu v jiné kultuře a společnosti.

V praktické části této práce se zaměřím na způsob, jakým česká společnost vnímá Vietnamce. Praktickou část, která bude mít povahu průzkumu, uskutečním pomocí dotazníkového šetření. Průzkum za pomoci dotazníků je efektivní v získání názorů většinové společnosti na dané téma, avšak nevýhodou je, že nezjistím důvody vzniku těchto názorů.

Jelikož mě kultura jiných společností velmi zajímá, věřím, že tato práce pomůže rozšířit obzor mých dosavadních poznatků a přispěje k pochopení důvodů, které vedou Vietnamce k odchodu z vlasti. V neposlední řadě přinese ucelené informace týkající se současné situace Vietnamců na našem území.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝVOJ VIETNAMSKÉHO ETNIKA NA NAŠEM ÚZEMÍ

Cílem této kapitoly je objasnit počátky a vývoj situace vietnamského obyvatelstva na našem území. V této souvislosti se nelze obejít bez údajů o česko-vietnamské spolupráci, která s touto problematikou velice úzce souvisí.

Mezi českou zemí a Vietnamem panovala dlouholetá spolupráce, která bezprostředně souvisela s počátky odchodu vietnamských občanů z vlasti a s jejich následným usídlením se na území České republiky. Právě díky navázané oboustranné spolupráci na úrovni hospodářské, průmyslové i vzdělávací začali Vietnamci do České republiky přijíždět ve stále rostoucích počtech.

Spousta Vietnamců přijížděla na naše území za kvalitním vzděláním a za získáním praxe především v technických oborech, které neměly ve Vietnamu vzdělávací základu.

Česko-vietnamskou spolupráci a tedy i důležité mezníky v počtu přijíždějících Vietnamců můžeme rozdělit do tří hlavních proudů. První z nich tvoří období mezi lety 1950 až 1989. Toto období je charakteristické bohatou kooperací na obou stranách. V těchto letech na naše území přijíždělo největší množství Vietnamců v dosavadních dějinách.

Druhé období spolupráce a tedy i druhá velká vlna pohybu Vietnamců na našem území se odehrává v porevolučních letech, tedy po roce 1989. Toto bouřlivé období nových změn v české společnosti se odrazilo jak ve spolupráci s Vietnamem, tak i v pobytu vietnamského obyvatelstva na našem území. Toto období je také charakteristické snahou české politiky o návrat Vietnamců do jejich vlasti.

Poslední proud se zabývá současnými trendy v oblasti spolupráce mezi Českou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou.

1.1 VÝVOJ VIETNAMSKÉ POPULACE NA NAŠEM ÚZEMÍ DO ROKU 1989

K zahájení česko-vietnamských vztahů došlo 2. února 1950. Obě země bezprostředně spojovalo obdobné politické zřízení – komunistický režim. Československá republika viděla ve Vietnamu především zemi bohatou na nerostné suroviny, ale spatřovala v navázané spolupráci také možnost využití vstupu na nový trh. Postupem času mínila vstoupit i na ostatní asijské trhy.¹

Česko-vietnamská spolupráce probíhala ve třech oblastech a to v hospodářsko-technické, kulturní a vzdělávací oblasti. Můžeme také konstatovat, že kromě všech zmíněných oblastí spolupráce, v příhodné době poskytlo Československo i pomoc sociální.

V letech 1954 až 1956 proběhla ve Vietnamu válka s francouzskými legiemi. Vietnam válku sice vyhrál, ale jako v každé válce přišel o značnou část své válečné družiny.² V rámci války často zahynuly celé rodiny, v četných případech však z rodin zůstali sirotci plně odkázáni na pomoc druhých. Válkou postihnutý Vietnam však neměl dostatek prostředků k zabezpečení všech takto zanechaných dětí. Dle Jirasové se ČSSR Vietnamu rozhodla nabídnout pomocnou ruku a přijala 100 sirotků do československých dětských domovů, především do dětského domova v Chrastavě.³ Několik desítek se jich po třech letech na přání vietnamské strany vrátilo zpět do Vietnamu.⁴ Přesto jich tu nemalý počet zůstal až dodnes, vystudovali české školy, perfektně ovládají český jazyk a nebude snad ani přehnané tvrzení, že více než k Vietnamu inklinují k české kultuře. Česko se stalo jejich náhradním domovem, pro mnohé z nich se však stalo jejich plnohodnotnou vlastí.

¹ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 85.

² LEONTIYEVA, Y., et. al. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 47.

³ eds. BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT, 2006, s. 319.

⁴ LEONTIYEVA, Y., et. al. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 47.

Hospodářsko-technická spolupráce byla nastavena především na obnovení válkou zničeného území, organizací a materiálního vybavení různých institucí. V této části spolupráce se jednalo spíše o poskytnutí pomocné ruky Československa směrem k Vietnamu bez nutné kompenzace. Po zvládnutí poválečné krize však spolupráce probíhala na základě rovnocenného partnerství obou zemí. Československá republika přistoupila na dohodu o výměně různého typu zboží. Martínková uvádí, že do roku 1989 probíhala spolupráce v „dřevozpracujícím, kožedělném, textilním, potravinářském a zemědělském průmyslu, při geologickém průzkumu surovin ve Vietnamu a hutnictví, ve strojírenském průmyslu a v elektronice.“⁵ Martínková dále píše, že „Vietnamci k nám dováželi jejich typické produkty jako čaj, kávu, sóju, arašidy, koření, kaučuk, jutu, cín či výrobky z bambusu, ale také sportovní oděvy, nářadí a zámky, elektronické výrobky a komponenty.“⁶ Československo do Vietnamu dováželo především dopravní prostředky, stroje různých druhů – obuvnické, kovoobráběcí, průmyslové a laboratorní přístroje, ale také léčiva, chmel a slad.⁷ V rámci pomoci existovaly výměnné pobyty pro specialisty z různých oborů, ale také studentská stipendia a praktická příprava Vietnamců v Československu.⁸

V oblasti kulturní spolupráce proběhly na obou územích výstavy zaměřené na představení způsobu života v dané zemi. Československo se ve Vietnamu prezentovalo především pomocí loutkoherectví a různých výstav. Vietnamci zase představovali dřevorezby, ale i různá divadelní představení.⁹

Nesmíme také zapomenout na navázání spolupráce v oblasti vzdělávání, kdy na obou územích začaly vznikat partnerské školy. V roce 1972 se obě

⁵ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 87.

⁶ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 87.

⁷ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 87-88.

⁸ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 88.

⁹ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 88.

země dohodly na akceptaci dokladů o dosaženém stupni vzdělání.¹⁰ V oblasti školství bylo sepsáno množství dohod, které měly zabezpečit příjíždějícím Vietnamcům kvalitní vzdělání na československých školách. Jako příklad můžeme uvést Dohodu o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích, Dohodu o kulturní spolupráci či Dohodu o vědeckotechnické spolupráci. Roku 1973 vešla v platnost Smlouva o přijímání studentů, učňů a zaměstnávání. Mezi další významné dokumenty patří i Dohoda o odborné přípravě a dalším zvyšování kvalifikace vietnamských občanů v československých organizacích.¹¹

Z počátku na území Československa přijížděly pouze omezené počty vietnamských studentů, jednalo se pouze o desítky studentů za rok. Mezi 50. a 60. lety 20. století se počet vietnamských studentů začal zvyšovat na 100 nově příjíždějících Vietnamců za rok. V druhé polovině 60. let 20. století došlo k dalšímu nárůstu a počet nových studentů vietnamské národnosti se zvýšil na 200 až 400 za rok.¹²

V letech 1979 až 1985 zaznamenala Československá socialistická republika dosavadní nejvyšší nárůst počtu příjíždějících Vietnamců. Na základě Dohody o odborné přípravě a dalším zvyšování kvalifikace vietnamských občanů v československých organizacích přijelo na naše území 8 700 žáků středních odborných učilišť a 23 300 stážistů a praktikantů. Takto navázaná spolupráce byla výhodná jak pro Československou stranu, tak i pro Vietnam.¹³ Československo profitovalo z příjíždějících Vietnamců především na trhu práce, kde Vietnamci zajišťovali dostatek potřebné pracovní síly. Do Vietnamu se zase vraceli vzdělaní a kvalifikovaní občané.

V roce 1981 žilo na území ČSSR kolem 30 000 až 35 000 Vietnamců, z toho dle Kocourka dvě třetiny Vietnamců pracovalo v některé z dělnických

¹⁰ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 89.

¹¹ KROUPOVÁ, A., et al. *Vzdělávání k toleranci v multikulturním prostředí střední Evropy*. Praha: EIS SVLP UK, 2006, s. 91-92.

¹² KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 95.

¹³ KROUPOVÁ, A., et al. *Vzdělávání k toleranci v multikulturním prostředí střední Evropy*. Praha: EIS SVLP UK, 2006, s. 91-92.

profesí v podniku Spolana Neratovice, Fruta Muchov – v závodě v Horních Počernicích v Praze, v Blanických strojírnách ve Vlašimi a v dalších organizacích.¹⁴ Vietnamští dělníci, kteří ve velkém množství přijížděli na území ČSSR, měli jeden hlavní handicap a to neznalost českého jazyka. Právě toto omezení se velmi citelně podepsalo při jejich uplatnění na československém trhu práce, kde byli najímáni na práci, která pro majoritu nebyla atraktivní.

Podmínky pobytu Vietnamců na území Československa nebyly vůbec jednoduché a můžeme uvést, že nenapomáhaly úspěšné integraci vietnamské menšiny do prostředí československé majority. Od příjezdu na československé území byli Vietnamci neustále sledováni. Dohled vykonávala Vietnamská ambasáda, která kontrolovala pohyb Vietnamců na území Československa, kontakty s majoritou, snažila se mít pod kontrolou i výplatu studentských stipendií. Tím se stávala Vietnamská komunita uzavřenou skupinou, obavy z deportace zpátky do vlasti byly natolik silné, že se výrazně omezily styky s majoritou. Tím se samozřejmě prohloubila obava většinové společnosti.¹⁵

1.2 SITUACE PO ROCE 1989

Po roce 1989 se nezměnila jen politická situace v české zemi, ale také situace vietnamské menšiny žijící, pracující či studující na našem území, jakož i česko-vietnamské vztahy a navázaná spolupráce.

Po sametové revoluci Československá federativní republika přerušila veškeré vztahy s Vietnamem a postupně začala odstupovat od dříve podepsaných smluv, což mělo za následek to, že Vietnamci pobývající na našem území byli nuceni vrátit se do své vlasti – do Vietnamu. Avšak ne

¹⁴ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 97.

¹⁵ LEONTIYEVA, Y., et. al. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, s. 48-49.

všichni výzev uposlechli. V této souvislosti však můžeme hovořit o značném a citelném odsunu Vietnamců z našeho území.

V letech 1990 až 1992 se postupně vytvořila legislativa pro transformaci ekonomiky, součástí byla i svoboda podnikání.¹⁶ Vietnamští občané, kterým se podařilo v naší zemi zůstat a kteří vládli podnikavým duchem, možnosti využili a začali obchodovat s textilem, drobnou elektronikou, často prodávali padělky zvučných značek.

V mnohých československých občanech tyto faktory vyvolaly vlnu nejistoty, strachu z neznámého, předsudky a stereotypy, které se do myšlení mnohých lidí vryly natolik, že se i v dnešní době těžce překonávají.

Představa stánkaře, který s velkými obtížemi mluví česky, u mnohých Čechů dodnes může asociovat hloupého, malého cizince s odlišnou barvou pleti. Je na místě zde uvést, že spousta vietnamských občanů prodávajících své zboží na tržištích jsou lidé, kteří mají vysokou školu a ve své zemi dosahují vysoké osobní prestiže. Avšak rozhodli se opustit svou rodnou zemi, často i své rodiče, příbuzné, dokonce i manželku s dětmi, aby především právě svým dětem zajistili lepší budoucnost, než která čekala na ně. Není úplně jednoduché naučit se v dospělém věku jazyk, který je tolik odlišný od jejich mateřského. Není ani jednoduché ocitnout se v zemi s odlišnou kulturou, zvyklostmi, obyčejí. A není vůbec jednoduché zpřetrhat lidem jejich stereotypy, xenofobní chování a možná někdy i špatné zkušenosti majority s jedinci téže národnostní skupiny.

1.3 SOUČASNÉ ČESKO-VIETNAMSKÉ VZTAHY

Současná situace na poli česko-vietnamských politických vztahů je charakteristická opětovným navázáním spolupráce. Stejně jako před rokem 1989 se opět začínají mezi oběma stranami podepisovat dohody umožňující

¹⁶ KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006, s. 91.

spolupráci. Na základě těchto dohod k nám opět míří Vietnamci za studiem i za prací, tento počet však ani zdaleka nedosahuje situace před rokem 1989. Jedná se pouze o pár desítek vietnamských občanů přijíždějících k nám na základě dohod mezi oběma zeměmi.

Dle Kocourka obě země pokračují v již dříve navázaných projektech rozvojové spolupráce, ke kterým Kocourek řadí například „projekt zabývající se obnovením zastaralého vybavení nemocnice československo-vietnamského přátelství nebo školící středisko výroby obuvi v Hai Phongu. K dalším z projektů patří výstavba a provoz střediska pro zdravotně postiženou mládež v Thai Nguyen a projekt ekologického zpracování bioodpadu.“¹⁷

21. března 2008 bylo v Hanoji podepsáno ujednání mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Ministerstvem školství a výchovy Vietnamské socialistické republiky o spolupráci v oblasti vzdělávání na léta 2008 až 2011. Tento krok jasně vypovídá o opětovném navázání spolupráce v oblasti školství. Dohoda se týká především spolupráce vysokých škol, výzkumných pracovišť a vývojových institucí obou zemí. V ujednání se obě strany zavazují ke každoročním výměnným studijním pobytům v délce od 2 do 9 měsíců.¹⁸

¹⁷ KROUPOVÁ, A. *Vzdělávání k toleranci v multikulturním prostředí střední Evropy*. Praha: EIS SVLP UK, 2006, s. 93.

¹⁸ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2008 [cit. 2010-01-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/2008-7-1>>.

2 AKTUÁLNÍ SITUACE VIETNAMCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V souvislosti s Vietnamci žijícími na území České republiky se často užívá pojem národnostní menšina. Dle Kocourka Vietnamci žijící v České republice nepatří oficiálně k uznávané národnostní menšině, neboť na našem území žije pouze nepatrný počet Vietnamců, kteří mají občanství České republiky.¹⁹

Právě díky tomuto ukazateli Vietnamci dosud nejsou členy Rady vlády pro národnostní menšiny České republiky. V roce 2007 již byla navázána vzájemná jednání o možném vstupu Vietnamců do Rady vlády pro národnostní menšiny a od roku 2008 je zástupce vietnamské komunity žijící na území České republiky stálým hostem Rady, stále však Vietnamci nepatří k oficiálním členům a tedy ani k uznané národnostní menšině.²⁰

Dle údajů Českého statistického úřadu na našem území žilo k 31. prosinci 2009 celkem 61 126 osob vietnamské národnosti. Z celkového počtu vietnamských osob žijících na našem území má 35 779 osob trvalý pobyt, což představuje 58,5 % z celkového počtu Vietnamců. Trvalého pobytu nabylo celkem 20 130 mužů a 15 649 žen. 25 347 Vietnamců má na našem území jiný než trvalý pobyt, tato hodnota se skládá z 16 420 mužů a z 8 927 žen.²¹

Celkem na našem území dle oficiálních zdrojů Českého statistického úřadu žije 436 116 cizinců. Největší zastoupení mají na našem území Ukrajinci a to 132 481 osob, což tvoří 30,4 % z celkového počtu cizinců na našem území. Zajímavým ukazatelem je počet trvalých povolení k pobytu, kde Ukrajinci dosahují počtu 89 360, což představuje pouhých 32,5 % z celkového počtu Ukrajinců v České republice.

¹⁹ KROUPOVÁ, A. *Vzdělávání k toleranci v multikulturním prostředí střední Evropy*. Praha: EIS SVLP UK, 2006, s. 95.

²⁰ *Klub Hanoi* [online]. 14. 11. 2007 [cit. 2010-04-02]. Klub Hanoi. Dostupný z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cislocianku=2007111401>>.

²¹ *Český statistický úřad* [online]. 2009, 31. 12. 2009 [cit. 2010-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>.

Podobná situace je i u druhé nejpočetnější cizinecké skupiny na našem území a to u Slováků, kterých je zde celkem 75 210, trvalého pobytu nabylo celkem 26 272 osob, což představuje 35 %.

Z uvedeného vyplývá, že Vietnamci, i když v celkovém množství cizinců na našem území zastávají až třetí místo a tvoří 14 % z celkového počtu cizinců, tvoří nejpočetnější skupinu v počtu trvalého povolení k pobytu.²² Je tedy patrné, že se jedná o skupinu, která nepojímá Českou republiku jen jako přechodnou zemi svých ekonomických aktivit, ale jako zemi určenou k trvalému usídlení.

Dle statistických údajů ze Sčítání lidu z roku 2001 žilo nejvíce Vietnamců v Ústeckém kraji a to 3 335. Téměř stejný počet Vietnamců žil i v kraji Karlovarském. Překvapivým se může zdát fakt, že v Hlavním městě žilo 2 590 Vietnamců a zařadilo se tak až na 3. místo krajů s největším osídlením Vietnamců. Ke krajům, kde se Vietnamci vyskytují nejméně, patří kraj Zlínský s 297 Vietnamci, kraj Vysočina s 290 Vietnamci a Pardubický kraj, kde v roce 2001 žilo pouhých 282 Vietnamců.²³

Vietnamci obývají nejčastěji velká města, menší města či dokonce vesnice obývají jen sporadicky. Důvod je zřejmý a souvisí s ekonomickými aktivitami. Ve velkých městech je daleko větší možnost uplatnění se než na vesnici. Trend poslední doby přestává Vietnamce charakterizovat jen jako stánkaře, prodejce na tržištích, ale dochází k přesunu Vietnamců s textilem, obuví, drobnou elektronikou a dekorativními předměty do kamenných obchodů, kde nalezneme i české prodavače v zaměstnaneckém poměru, kdy zaměstnavatelem je právě občan Vietnamu.

Vietnamci se však přestávají prezentovat jen jako prodejci ošacení a díky svému umu připravit levnou a přitom chutnou stravu se začali uplatňovat i jako prodejci rychlého občerstvení buď v kamenném obchodě či v síti obchodních domů. Současnost však odhaluje vietnamskou houževnatost a

²² Český statistický úřad [online]. 2009, 31. 12. 2009 [cit. 2010-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>.

²³ Český statistický úřad [online]. 2001 [cit. 2010-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb.nsf/i/data_za_obce>.

orientaci na potřeby zákazníků projevující se otevíráním večerek a nehtových studií, která jsou v poslední době velmi populární a jejichž služby začíná využívat stále více lidí.

Dle údajů Českého statistického úřadu ve školním roce 2007 až 2008 využívalo českého výchovně vzdělávacího systému 6 536 Vietnamců. Z toho 1 001 dětí navštěvovalo mateřskou školu, 3 373 základní školu, 1 605 střední školu, 1 vietnamský žák navštěvoval konzervatoř, 4 vyšší odbornou školu a 552 vysokou školu.²⁴

Některé vietnamské děti navštěvující některý z výše uvedených typů škol se již narodily v České republice. Rodiče se jim snaží vštěpovat lásku k Vietnamu, učí je vietnamštinu, v domácím prostředí probíhá komunikace taktéž většinou ve vietnamském jazyku, neboť rodiče sami často neovládají češtinu na dobré úrovni. Avšak vietnamské děti přichází do sociálního kontaktu s dětmi českými, umí výborně česky, mnohdy umí česky lépe než vietnamsky.

U těchto dětí v mnohých případech vzniká osobní krize, kdy neví, kam se zařadit, kam patří. Neví, zda jsou ve své podstatě Vietnamci nebo již Češi. Tyto děti mnohdy vnímají Českou republiku za svůj domov, častokrát ani nikdy nenavštívily Vietnam. Jsou však konfrontovány svými vietnamskými rodiči, kteří se jim snaží vštípit vietnamské tradice a vietnamský způsob života.

Také český vzdělávací systém těmto dětem v ničem neulehčuje jejich sebeurčení, neboť stále ještě multikulturní výchova nedosáhla takové úrovně, aby těmto dětem byla pomocnou rukou při utváření vlastního já. Zůstává zde tedy velký, otevřený prostor pro sílu multikulturní výchovy, v jejímž rámci by se vietnamské děti mohly dozvědět daleko více informací o své zemi, její historii a kultuře. Případně by samotné děti mohly obohatit své české spolužáky, potažmo i učitele o své postřehy, byť zprostředkované rodiči, o své vlasti.

²⁴ Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2010-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/scu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelani>.

3 DŮVODY VEDOUcí K ODCHODU VIETNAMCŮ Z VIETNAMU

Důvody migrace Vietnamců na naše území mohou být daleko širšího spektra, než se může zdát. Majorita si často pod důvody, které vedou lidi k odchodu z rodné země, představí ekonomické důvody. Češi si mohou Vietnam představovat jako zemi pod absolutní nadvládou komunismu, chudou, zaostalou, zemědělsky orientovanou, bez sociálního zajištění, či jako zemi divochů, která má velmi daleko do naší demokratické, svobodné a ekonomicky vyspělé společnosti.

Na tomto místě je nutné zmínit, že v myslích Čechů mohou převládat i nepravdivé, neúplné informace o počtu emigrujících Vietnamců. Můžeme se domnívat, že Vietnam opouští miliony a miliony Vietnamců. Opak je však pravdou, Kocourek uvádí údaj od Komerse, který tvrdí, že celkový počet emigrujících Vietnamců přesahuje 3 miliony.²⁵ Kocourek dále uvádí, že Vietnam opustilo 3 až 4 % Vietnamců.²⁶ Samozřejmě cílovou zemí migrace Vietnamců není pouze Česká republika, ale také USA, Kanada, Francie, Německo, Polsko, Slovensko. Vietnamci často ani nepouští Asii a odchází do Číny, Taiwanu, Malajsie, Laosu a do jiných destinací.²⁷

Jedním z hlavních důvodů pro odchod ze země je míra chudoby. Kocourek uvádí, že 17 % domácností ve Vietnamu je možné považovat za chudé. Největší chudoby dosahují domácnosti nacházející se na vesnicích, i když ze zemědělské činnosti jsou schopny se uživit i přesto vykazují známky chudoby. Kocourek dále uvádí, že za nejchudší se považuje sever země, odkud migruje největší množství Vietnamců, i k nám se tedy dostávají lidé především z této oblasti, není to však dané pravidlo.²⁸ Samozřejmě i k nám mohou přijíždět

²⁵ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 234.

²⁶ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 234.

²⁷ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 235.

²⁸ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 236.

lidé, na doporučení známých, či rodičů, kteří zde dříve studovali a mohou patřit k bohatým lidem z Hnoje či Ho Či Minova města.

Cena, kterou Vietnavec musí zaplatit, aby se dostal do Česka, činí dle Kocourka 7 000 USD na osobu,²⁹ což vypovídá o tom, že k nám nemigrují ti úplně nejchudší, i když nesmíme zapomínat na fakt, že se spousta Vietnamců kvůli vycestování zadluží a dluhy splácí z příjmu, které v Česku dosáhnou.

Kocourek shrnuje faktory, které vedou Vietnamce k migraci, patří k nim především nízký příjem, kterého Vietnamci ve své zemi dosahují, nedostatek pracovních příležitostí, omezený přístup ke vzdělání, který pramení jednak z umístění škol a jednak ze školného, které se ve Vietnamu platí. Dalším důvodem je nedostatečná zdravotní péče, nedostatečnost se projevuje i v nastolených pracovních podmínkách.³⁰

Vietnamci k nám však můžou přijíždět ještě za jiným účelem a to za účelem sloučení rodiny, kdy často do Česka míří manželky a to ať už samotné, či s dětmi, za svým manželem, který za dobu zde strávenou je již schopen zabezpečit celou svou nukleární rodinu.

Často se setkáváme s trendem, kdy manželky jsou ženami v domácnosti, tedy nepracují a udržují jen nepatrné vztahy s majoritou, pokud vůbec k nějakému navázání vztahů dojde. Hlavním problémem, se kterým tyto ženy musí bojovat je osamělost, stesk po domově, neporozumění většinové společnosti pramenící z neznalosti českého jazyka.

²⁹ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 237.

³⁰ DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008, s. 235-237.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 PRŮZKUM – JAK OBYVATELÉ OLOMOUCKÉHO KRAJE VNÍMAJÍ VIETNAMSKÉ ETNIKUM

Průzkum lidského mínění je velice důležitou součástí a důležitým vyústěním práce vycházející z teoretické základny. Průzkum podává informace o skutečnostech, jak je daný problém chápán širokou veřejností, jaké jsou postoje, hodnoty, normy uznávané ve společnosti. Průzkum tedy podává pravdivý obraz o dané společnosti. Dá se z něj vydedukovat morální vyspělost té které společnosti a poskytuje i souhrnné informace o rozvoji společnosti.

4.1 DOTAZNÍK

Průzkum této práce byl realizován na základě anonymního dotazníkového šetření. Dotazníky byly předloženy náhodně vybraným lidem na území Olomouckého kraje v prvním týdnu měsíce března roku 2010. Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit postoje a názory obyvatel Olomouckého kraje na vietnamské etnikum žijící na tomto území.

Dotazník se skládal z 16 otázek. U každé z otázek bylo několik nabízených odpovědí. Pro případ, že by ani jedna z odpovědí nevyjadřovala názor respondenta, byla přidána i možnost vlastní odpovědi. Této možnosti však respondenti využívali pouze v nepatrné míře. Otázky byly zaměřeny na odhad počtu žijících Vietnamců na našem území, na vztah majoritní společnosti k vietnamskému etniku, na toleranci většinové společnosti k odlišné kultuře, na zjištění názoru na vzdělanost Vietnamců. Cílem dotazníku bylo také zjistit,

jak Češi chápou Vietnam a jaké nachází důvody k odchodu Vietnamců z vlasti.

Na tomto místě uvádíme seznam otázek, které byly v dotazníku položeny:

1. Vaše pohlaví
2. Napište Váš věk
3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
4. Jaký je Váš odhad počtu Vietnamců žijících na našem území?
5. Setkal/a jste se někdy s Vietnamcem?
6. Na jaké pozici jste se setkal/a s Vietnamcem?
7. Jak na Vás Vietnamci působí?
8. Máte z Vietnamského etnika obavu?
9. Dostal/a jste se někdy do situace, kdy Vám chování Vietnamců připadalo podivné, nevhodné, zvláštní?
10. Myslíte si, že Vietnamci mají právo udržovat si svou vlastní kulturu v prostředí České republiky?
11. Vadilo by Vám, kdyby se Vietnamci stali Vašimi sousedy?
12. Vadil by Vám spolupracovník či spolužák Vietnamského původu?
13. Dokázal/a byste vést přátelský rozhovor s Vietnamcem?
14. Jaké důvody, podle Vás, vedou Vietnamce k odchodu z vlasti?
15. Vnímáte Vietnamce jako nevzdělané lidi?
16. Jak vnímáte Vietnam?

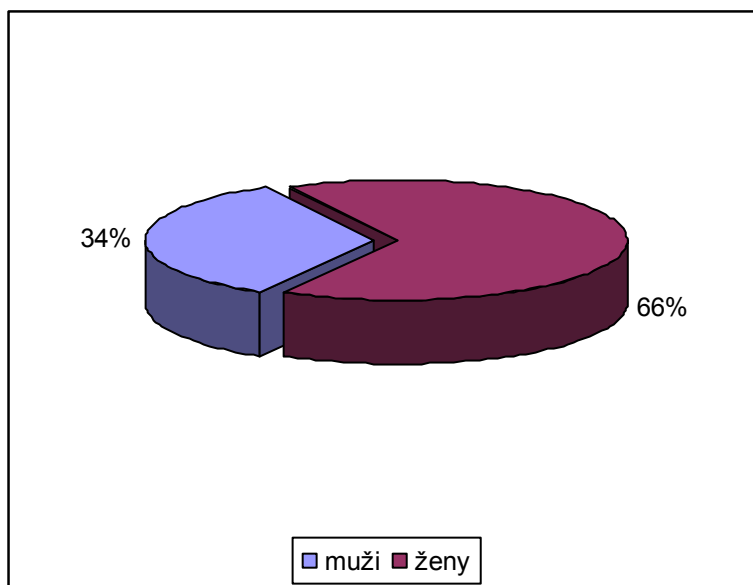
Celý dotazník je přiložen v příloze č. 1.

4.2 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT V DOTAZNÍKOVÉM ŠETŘENÍ

Ad 1/ Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 56 náhodně vybraných obyvatel Olomouckého kraje. Průzkum probíhal v prvním týdnu měsíce března roku 2010. Dotazník vyplnilo celkem 37 žen a 19 mužů. Ženy tvořily 66 % a muži 34 % všech dotázaných.

muži	19
ženy	37

Tab. 1: Respondenti dle pohlaví

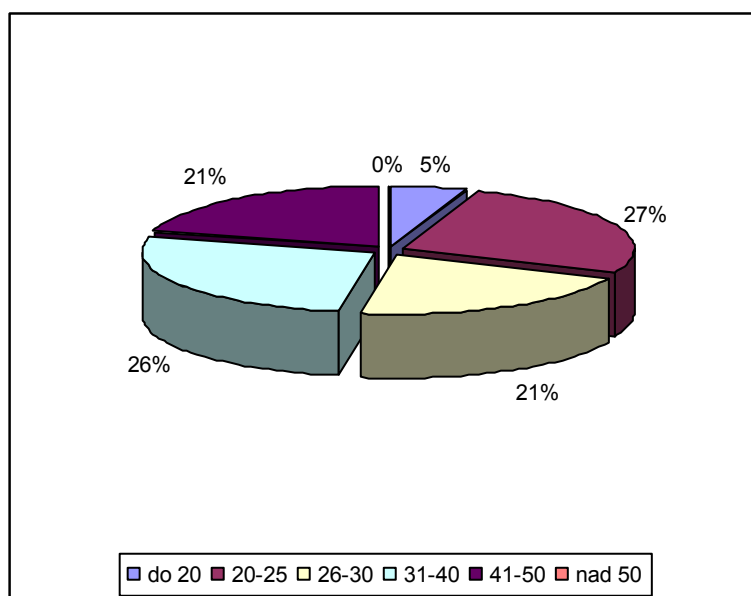
Graf 1: Respondenti dle pohlaví

Ad 2/ Průzkumu se zúčastnili lidé ve věku od 14 do 58 let. Ženy vyplňující dotazník byly ve věku od 14 do 58 let. Muži spadali do věkových kategorií od 18 do 49 let. Nejpočetnější skupinu tvořili lidé ve věku 22 let.

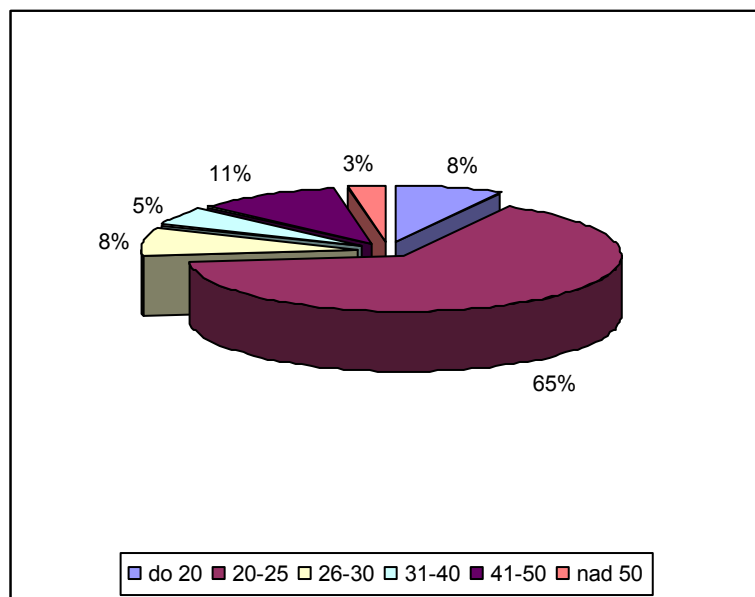
Průměrný věk všech zúčastněných byl 28 let. Průměrný věk žen byl 26 let. Muži dosahovali průměrného věku 32 let.

	do 20	20-25	26-30	31-40	41-50	nad 50
muži	1	5	4	5	4	0
ženy	3	24	3	2	4	1

Tab. 2: Věkové škály zúčastněných vyjádřených v letech

Graf 2.1: Složení mužů dle věku

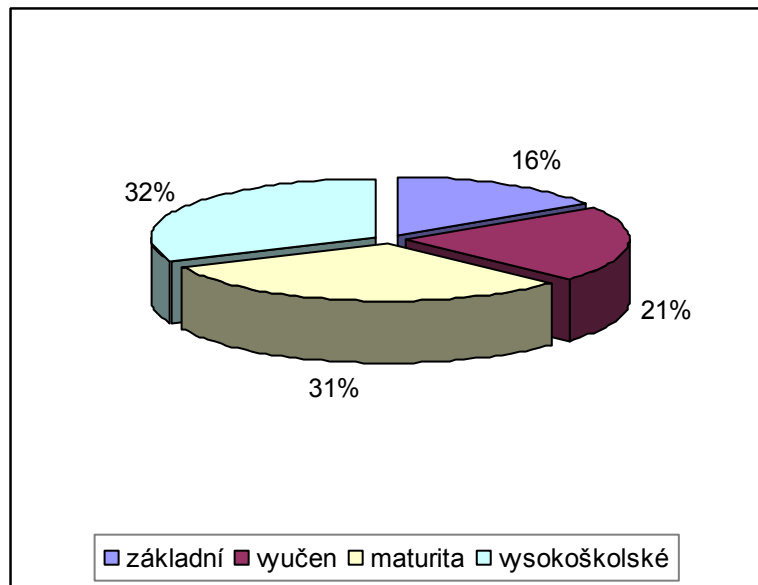
Graf 2.2: Složení žen dle věku

Ad 3/ Průzkumu se zúčastnili lidé s různým stupněm dosaženého vzdělání. 6 respondentů uvedlo základní vzdělání jako nejvyšší, kterého dosáhli. Vyučení, tedy středního stupně vzdělání s výučním listem, dosahovalo celkem 8 respondentů. Střední stupeň vzdělání ukončený maturitní zkouškou absolvovalo celkem 29 dotázaných a vysokoškolského vzdělání dosahovalo celkem 13 zúčastněných.

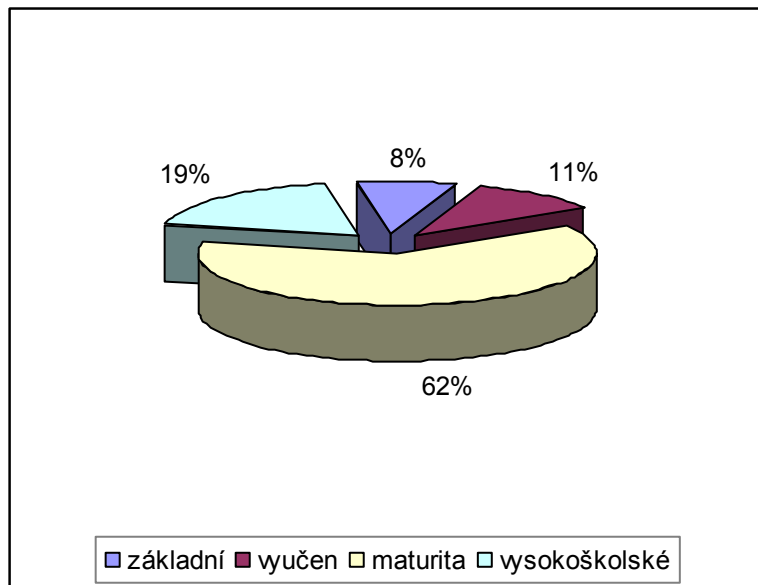
Nejpočetnější skupinou byly osoby, jejich nejvyšší dokončené vzdělání bylo střední s maturitou.

	základní vzdělání	střední vzdělání ukončené:		vysokoškolské vzdělání
		výučním listem	maturitou	
muži	3	4	6	6
ženy	3	4	23	7

Tab. 3: Nejvyšší stupeň dosaženého vzdělání dle pohlaví

Graf 3.1: Muži dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání

Graf 3.2: Ženy dle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání

Ad 4/ Otázka o odhadu oficiálního počtu Vietnamců na území České republiky měla za cíl reflektovat informovanost respondentů v této oblasti. Většina mužů se přikláněla k počtu nad 60 000 Vietnamců žijících na našem území. Naproti tomu ženy se nejvíce přikláněly k názoru, že na našem území, dle oficiálních zdrojů, žije více než 100 000 Vietnamců. V odpovědích žen byl zaznamenán i názor, že na území České republiky žije méně než 10 000 Vietnamců, tento názor se vůbec nevyskytoval u odpovědí mužů. Tabulky níže uvádí odhad oficiální počtu Vietnamců na našem území z hlediska vzdělání a průměrného věku.

	základní	vyučen	maturita	vysokoškolské
do 10 000	1	1	2	0
kolem 60 000	3	5	11	6
nad 100 000	3	2	15	7

Tab. 4.1: Odhad oficiálního počtu Vietnamců na našem území dle vzdělání respondentů

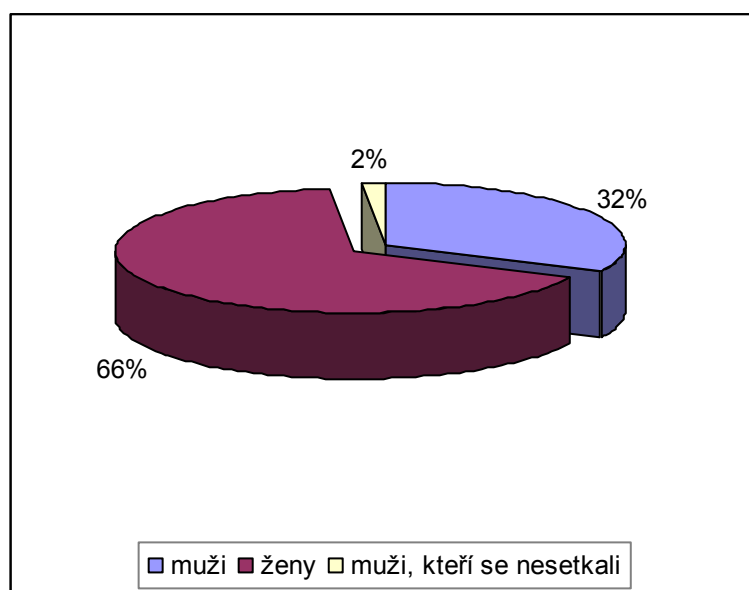
	věk
do 10 000	26
kolem 60 000	30
nad 100 000	27

Tab. 4.2: Odhad oficiálního počtu Vietnamců na našem území dle průměrného věku respondentů

Ad 5/ Cílem této otázky bylo zjištění, zda se respondenti již někdy osobně setkali s lidmi vietnamského původu. Všechny ženy, tedy 100 % žen, odpovědělo, že se již někdy s Vietnamci setkaly. Pouze jeden dotázaný muž odpověděl, že se nikdy osobně s Vietnamci neseťkal. Z uvedeného můžeme vyvodit, že 95 % mužů se již někdy osobně setkalo s Vietnamci.

	ano	ne
muži	18	1
ženy	37	0

Tab. 5: Respondenti dle pohlaví ve vztahu k osobnímu setkání s Vietnamci

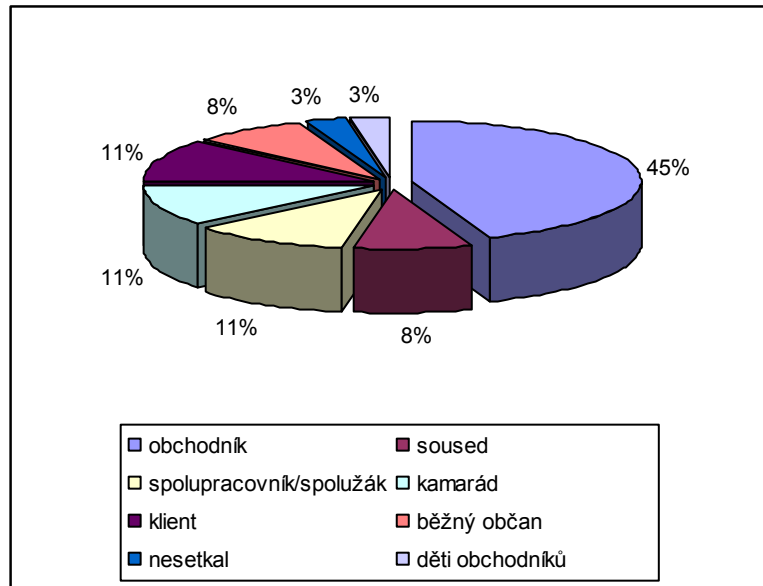

Graf 5: Respondenti, kteří se již někdy setkali s Vietnamci

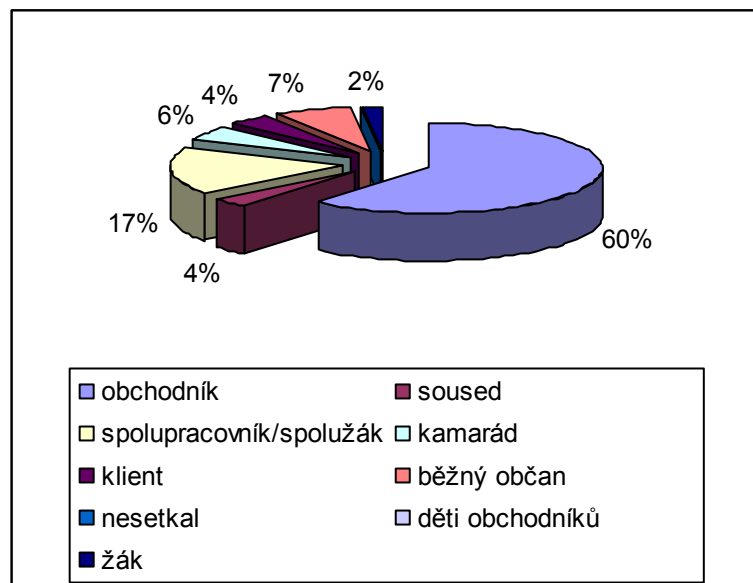
Ad 6/ Otázka zjišťující druh pozice, na které se respondenti setkali s Vietnamci, navazovala na otázku předešlou. U této otázky bylo možno vybrat více odpovědí a taktéž doplnit svou vlastní. Nejčastěji se respondenti setkali s Vietnamci na pozici obchodníka a to v počtu 49. Druhou největší skupinu tvořila pozice spolupracovníka či spolužáka, kterou uvedlo 13 respondentů. Třetí největší skupinu potom tvořila pozice běžného občana, která suplovala možnost obchodníka a kterou uvedlo 7 respondentů. Stejný počet respondentů, tedy 7 se s Vietnamci setkalo na pozici kamarádů. 6 respondentů se potom s občany vietnamské národnosti setkalo na pozici souseda a stejný počet na pozici klienta.

	muži	ženy
obchodník	16	33
soused	3	2
spolupracovník či spolužák	4	9
kamarád	4	3
klient	4	2
běžný občan	3	4
nesetkal/a jsem se s Vietnamcem	1	0
vlastní odpověď: děti obchodníků	1	0
vlastní odpověď: žák	0	1

Tab. 6: Pozice Vietnamců se kterými se respondenti dle pohlaví setkali

Graf 6.1: Muži dle pozic na kterých se setkali s Vietnamci

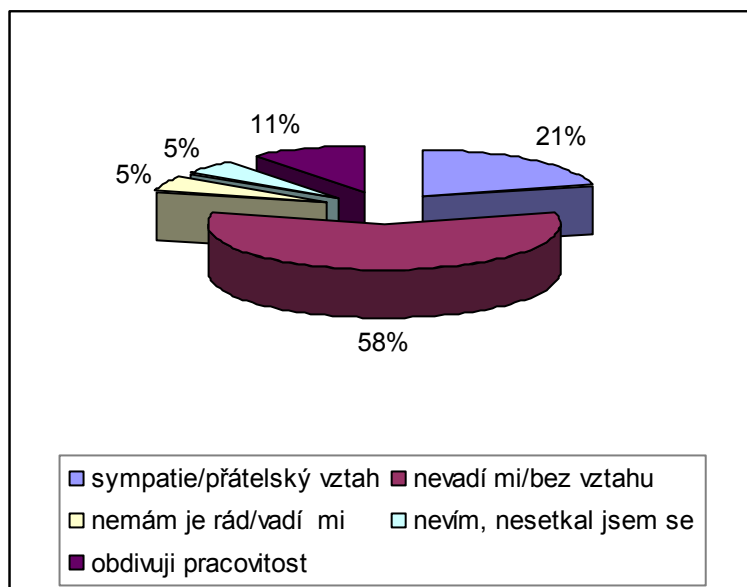

Graf 6.2: Ženy dle pozic na kterých se setkaly s Vietnamci

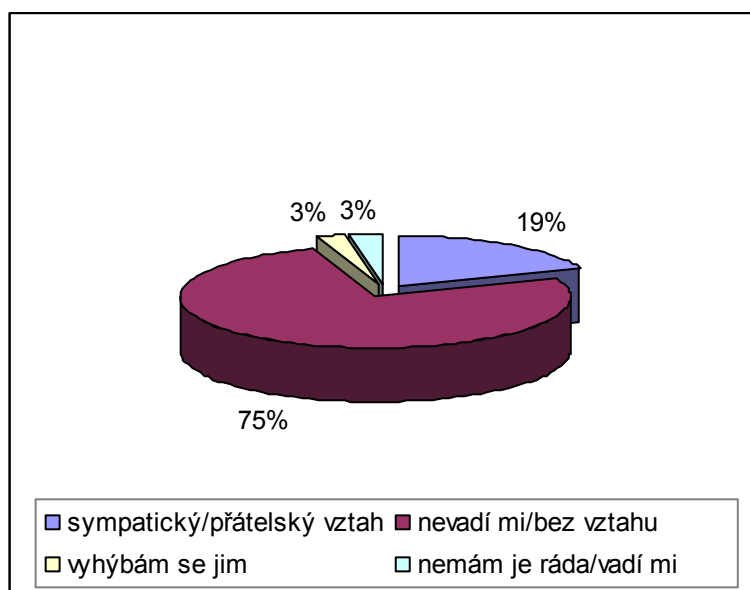
Ad 7/ Otázka zjišťující způsob, jakým Vietnamci působí na respondenty, navazovala na otázku předešlou a reflektovala přístup většinové společnosti k vietnamskému etniku. Nejfrekventovanější odpověď udávala, že vietnamské etnikum respondentům nevadí, ale neudržují s nimi žádný vztah. Tuto odpověď uvedlo celkem 39 respondentů. Druhá nejčastější odpověď prezentovala názor 11 respondentů, že Vietnamci jsou sympatičtí lidé a respondenti s nimi udržují přátelský vztah. 2 z respondentů uvedli, že Vietnamce nemají rádi, ba že jim dokonce vadí. Pouze jeden z respondentů, uvedl, že se danému etniku vyhýbá a jeden uvedl, že se s vietnamským etnikem neseťkal. Dva respondenti uvedli svou vlastní odpověď a to, že obdivují pracovitost vietnamského etnika.

	muži	ženy
Sympatičtí a udržuji s nimi přátelský vztah	4	7
Nevadí mi, nejsem s nimi v žádném vztahu	11	28
Vyhýbám se jim	0	1
Nemám je rád/a, vadí mi	1	1
Nevím, neseťkal/a jsem se s Vietnamcem	1	0
Obdivuji jejich pracovitost	2	0

Tab. 7: Respondenti dle pohlaví a rozdělení, jak na ně Vietnamci působí

Graf 7.1: Muži ve vztahu k tomu, jak na ně Vietnamci působí

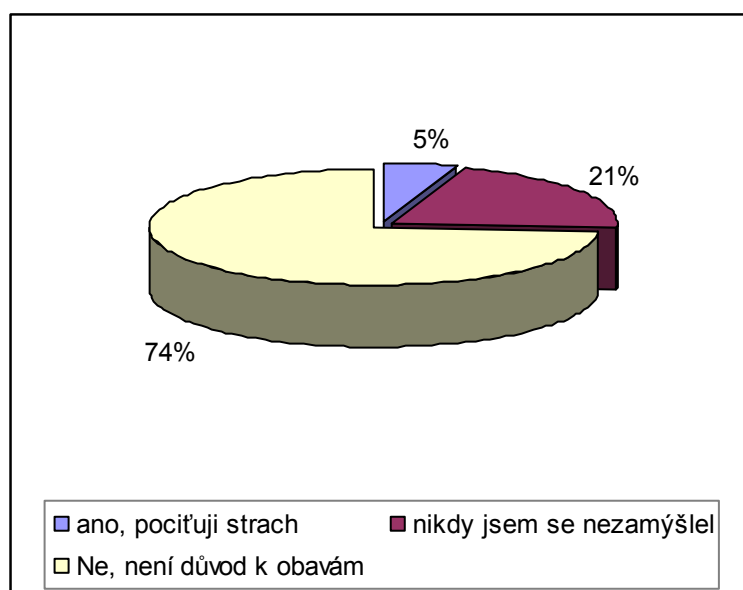

Graf 7.2: Ženy ve vztahu k tomu, jak na ně Vietnamci působí

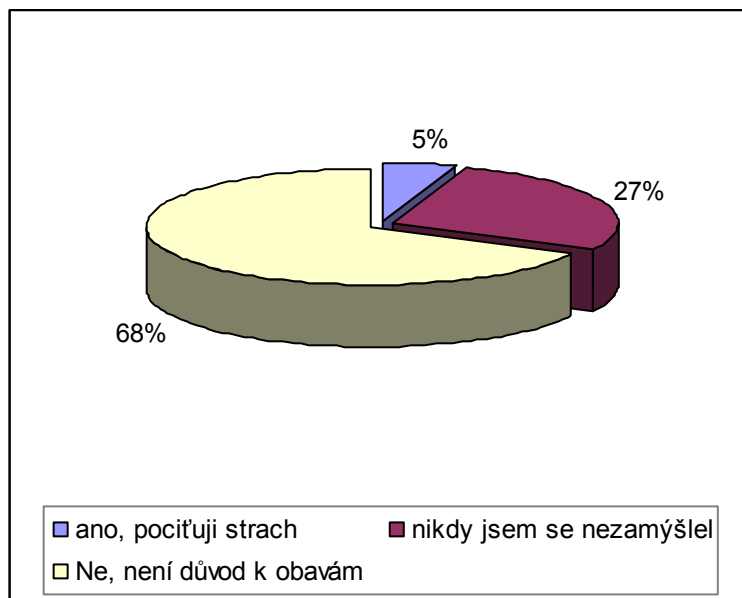
Ad 8/ Otázka odráží pocity respondentů z vietnamského etnika. Cílem otázky bylo zjištění, na jaké úrovni pocít'ují respondenti obavu z Vietnamců žijících na našem území. Nejvíce respondentů, konkrétně 39 odpovědělo, že nepocít'ují z občanů vietnamské národnosti žádnou obavu. 14 respondentů uvedlo, že se nad touto problematikou nikdy nezamýšleli. A pouze 3 respondenti uvedli, že z Vietnamců pocít'ují strach.

	muži	ženy
ano, pocít'ují strach	1	2
nikdy jsem se nezamýšlel	4	10
ne, není důvod k obavám	14	25

Tab. 8: Míra obavy respondentů z vietnamského etnika

Graf 8.1: Míra obavy mužů z Vietnamců

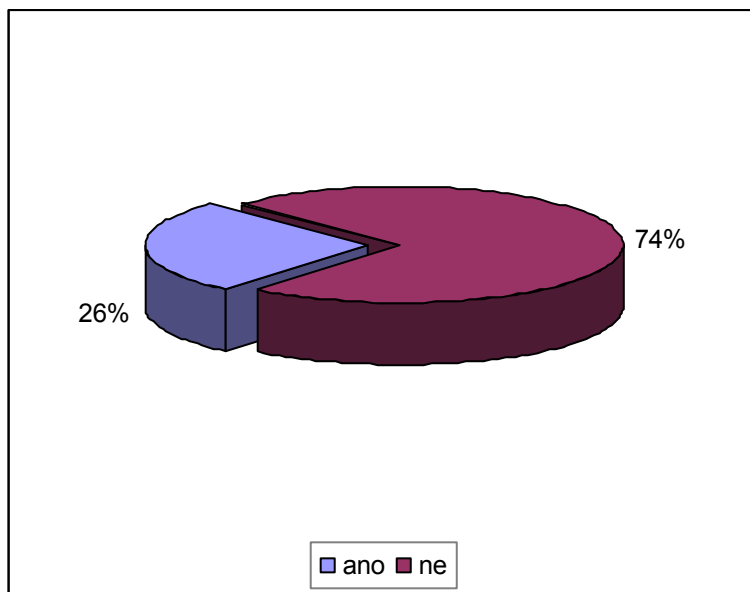

Graf 8.2: Míra obavy žen z Vietnamců

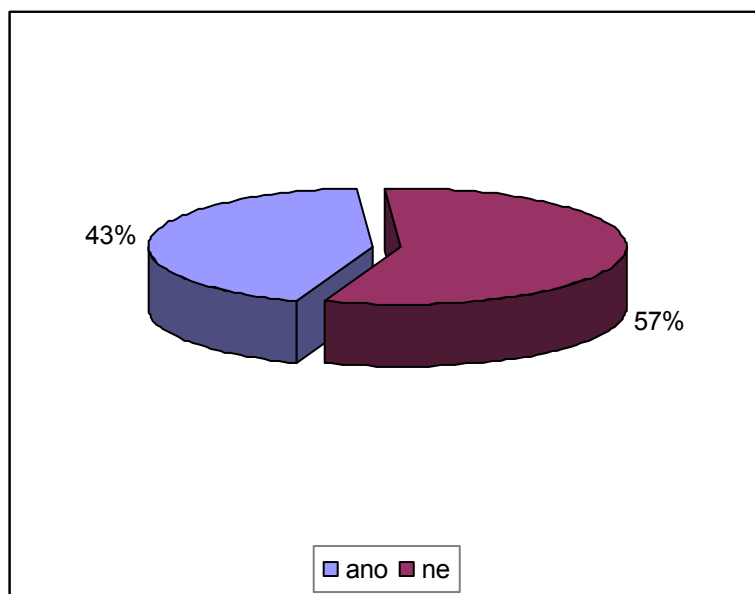
Ad 9/ Daná otázka reflektuje míru, s jakou se lidé setkávají u vietnamského etnika s odlišnostmi v chování. Otázka také zobrazuje, v jaké míře si lidé dané odlišnosti uvědomují. 21 respondentů se již někdy dostalo do situace, kdy jim chování vietnamského etnika připadalo zvláštní. Většina respondentů v počtu 35 dotázaných, se nikdy do takové situace nedostala.

	muži	ženy
ano	5	16
ne	14	21

Tab. 9: Respondenti dle pohlaví a četnosti setkání se s odlišnostmi u Vietnamců

Graf 9.1: Muži dle setkání se s odlišnostmi

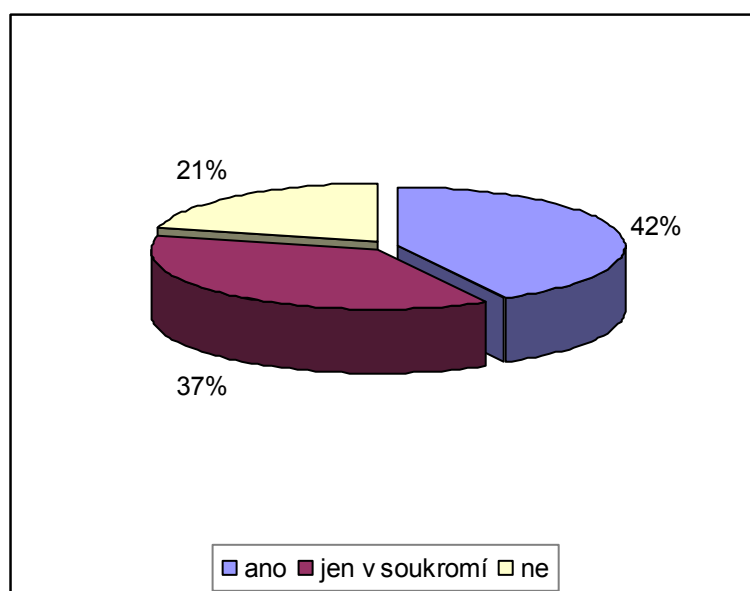

Graf 9.2: Ženy dle setkání se s odlišnostmi

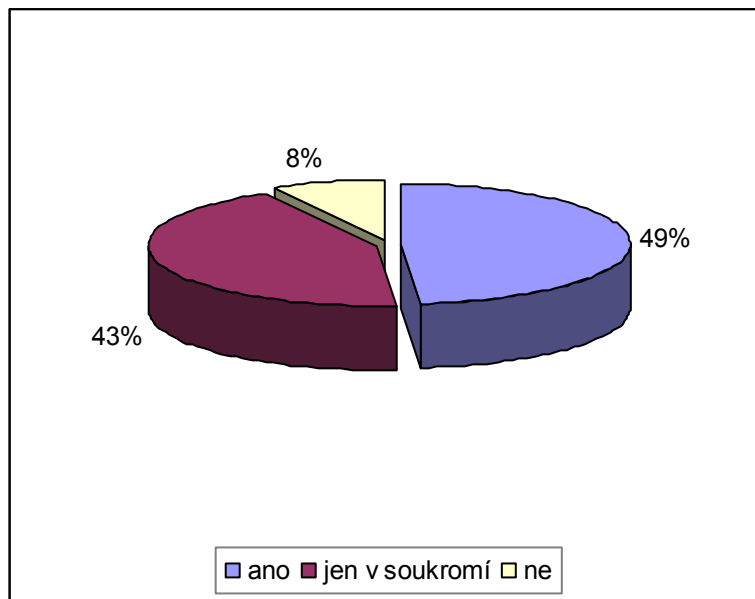
Ad 10/ Cílem otázky bylo zjistit do jaké míry je společnost tolerantní k projevům jiné, cizí kultury. Odpovědi respondentů byly značně vyrovnané. Nejvyšších počtů odpovědí dosahoval názor, že každý má právo uchovat si vlastní kulturu. S tímto názorem se ztotožňovalo 26 respondentů. 23 respondentů si myslí, že si Vietnamci sice mohou aplikovat vlastní kulturu, ale jen v soukromí a takovým způsobem, který neohrožuje kulturu většinové společnosti. 7 respondentů se ztotožnilo s názorem, že každý, kdo se přestěhuje do cizí země, by měl respektovat a přisvojit si novou kulturu, tedy kulturu většinové společnosti.

	muži	ženy
každý má právo na uchování si vlastní kultury	8	18
aplikace vlastní kultury v soukromí a tak, aby neohrožovala kulturu většiny	7	16
ne, každý kdo se přestěhuje, by si měl přivlastnit cizí kulturu	4	3

Tab. 10: Míra tolerance vietnamské kultury dle pohlaví respondentů

Graf 10.1: Muži ve vztahu k toleranci vietnamské kultury

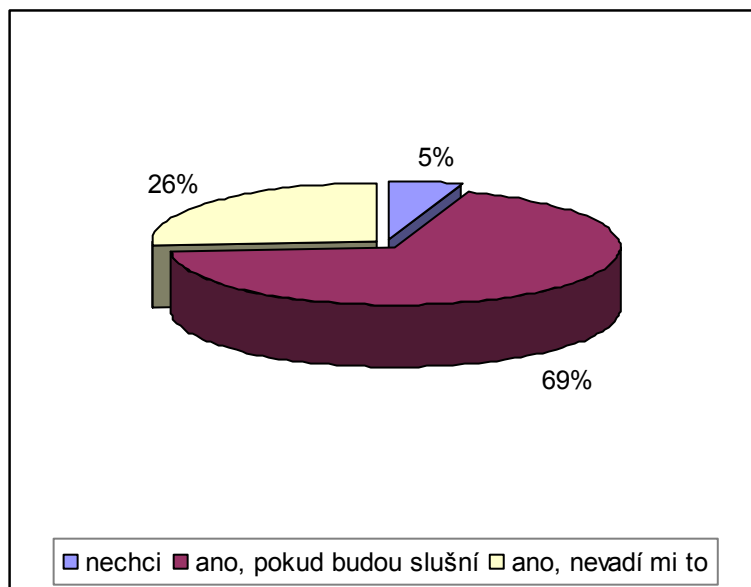

Graf 10.2: Ženy ve vztahu k toleranci vietnamské kultury

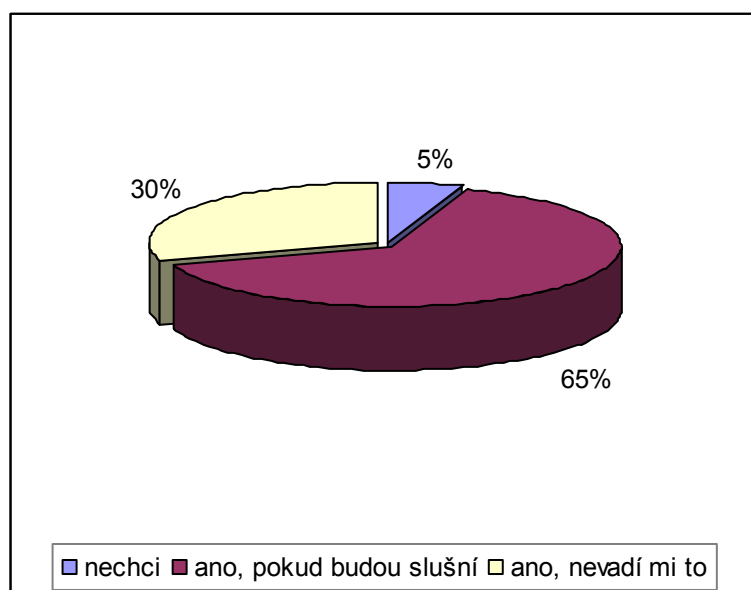
Ad 11/ Otázka zjišťuje míru tolerance české společnosti k Vietnamcům v situaci, kdy by se dané dvě skupiny měly stát sousedy. Zde je na místě uvést, že česká společnost vystupuje v určitém smyslu netolerantně, i když většina respondentů připouští, že by jim sousedství s Vietnamci nevadilo, ale za podmínky, že by se chovali slušně. Za splnění této podmínky by se danému stavu nebránilo 37 respondentů. 16 respondentů uvádí, že by jim vůbec nevadilo být v sousedském vztahu s Vietnamcem, neboť členy daného etnika vnímají jako sobě rovné. Pouze 3 respondentům by sousedský vztah s Vietnamcem vyloženě vadil a nepřejí si bydlet vedle někoho z této etnické skupiny.

	muži	ženy
nechci bydlet vedle Vietnamců	1	2
nevadí mi to, pokud se budou chovat slušně	13	24
vůbec mi to nevadí, beru je jako sobě rovné	5	11

Tab. 11: Přístup respondentů dle pohlaví k susedství s Vietnamci

Graf 11.1: Postoj mužů k bydlení vedle Vietnamců

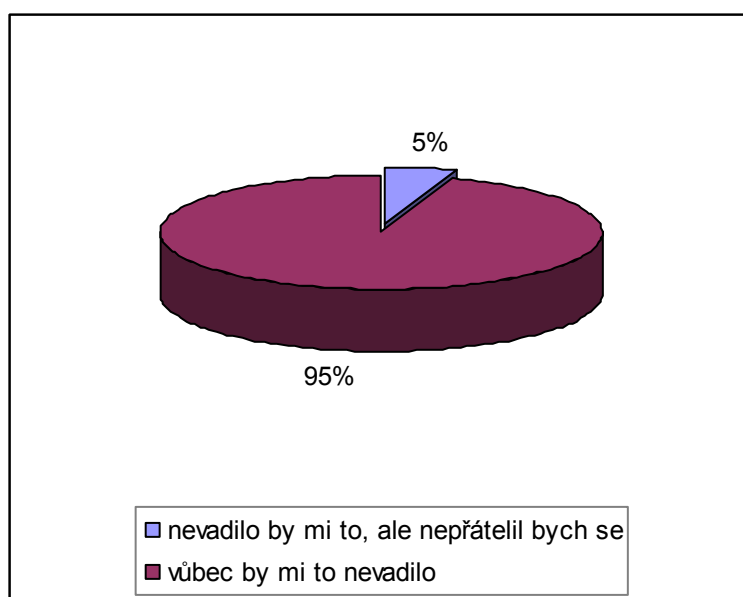

Graf 11.2: Postoj žen k bydlení vedle Vietnamců

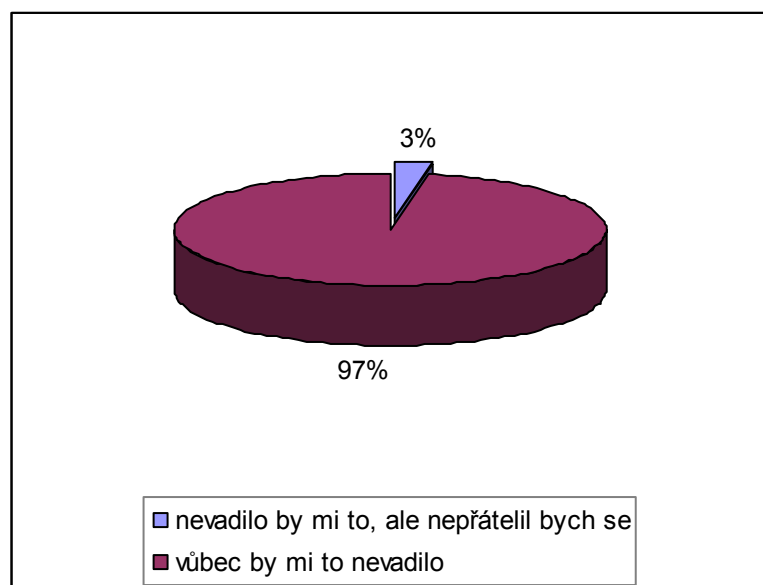
Ad 12/ Otázka shrnuje přístup české společnosti k spolupracovníkovi či spolužákovi vietnamské národnosti. V této oblasti můžeme hovořit o velké toleranci dotázaných. Nikdo z respondentů nevedl, že by mu spolupracovník či spolužák pocházející z Vietnamu vadil. Pouze 2 dotázaní uvedli, že by jim Vietnamec na pracovišti či ve škole nevadil, ale nepřátelili by se s ním. Naprostá většina respondentů a to 54 uvedla, že by jim taková osoba vůbec nevadila a dokonce, že nevidí v pracovní či studijní oblasti žádný rozdíl mezi Vietnamcem a Čechem.

	muži	ženy
ano, nechci pracovat (studovat) s někým takovým	0	0
nevadilo by mi to, ale nepřátelil bych se	1	1
vůbec by mi to nevadilo, nevidím rozdíl mezi Čechem a Vietnamcem	18	36

Tab. 12: Tolerantnost respondentů dle pohlaví ke spolupracovníkovi či spolužákovi vietnamské národnosti

Graf 12.1: Muži ve vztahu k toleranci Vietnamců na pracovišti či ve škole

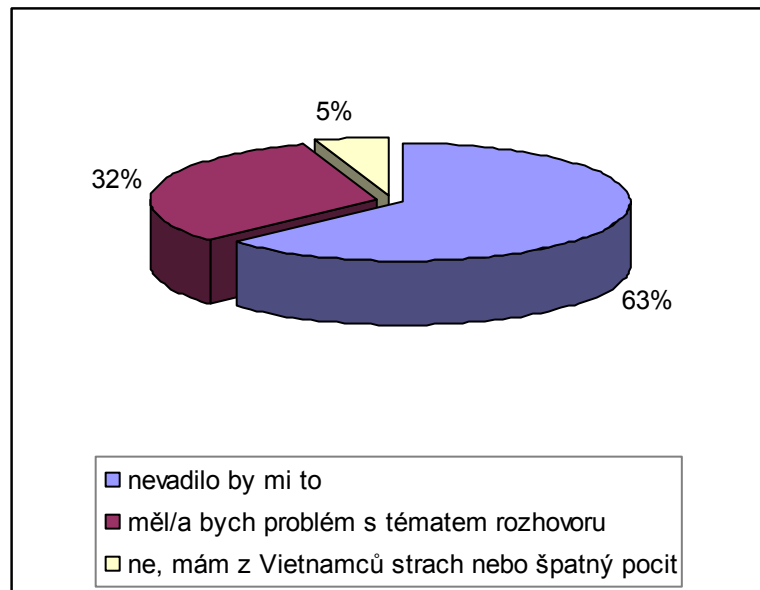

Graf 12.2: Ženy ve vztahu k toleranci Vietnamců na pracovišti či ve škole

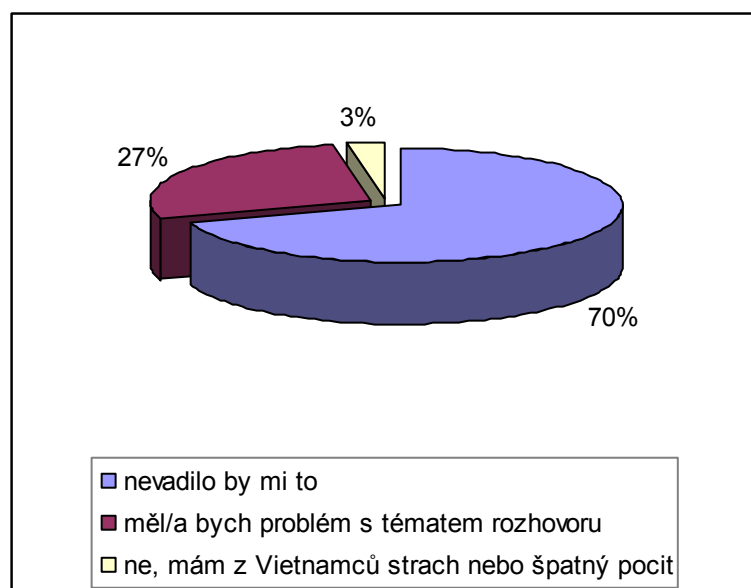
Ad 13/ Cílem otázky bylo zjistit na kolik je česká společnost tolerantní a přátelská k Vietnamcům. Z dotazníkového šetření se ukázalo, že většině respondentů a to 38 by vůbec nevadilo vést s Vietnamci rozhovor. 16 respondentů uvedlo, že by se sice nebránili s Vietnamci vést přátelský rozhovor, ale přiznalo svou obavu, že by mohli mít problém s tématem rozhovoru. Pouze 2 respondenti uvedli, že by s Vietnamci nechtěli vést přátelský rozhovor a to z toho důvodu, že mají z dané etnické skupiny obavu či špatný pocit. Žádný respondent nezaznamenal svou odpověď u poslední z nabízených možností a to u možnosti, že by s Vietnamci nechtěl vést rozhovor, neboť se cítí být na vyšší společenské úrovni, než jsou oni, což jasně svědčí o tolerantnosti dotázaných.

	muži	ženy
ano, nevadilo by mi to	12	26
měl/a bych problém s tématem rozhovoru	6	10
ne, z Vietnamců mám strach či špatný pocit	1	1
ne, jsem na vyšší úrovni, než jsou oni	0	0

Tab. 13: Ochota dotázaných vést přátelský rozhovor s Vietnamci

Graf 13.1: Tolerance mužů vést přátelský rozhovor s Vietnamcem

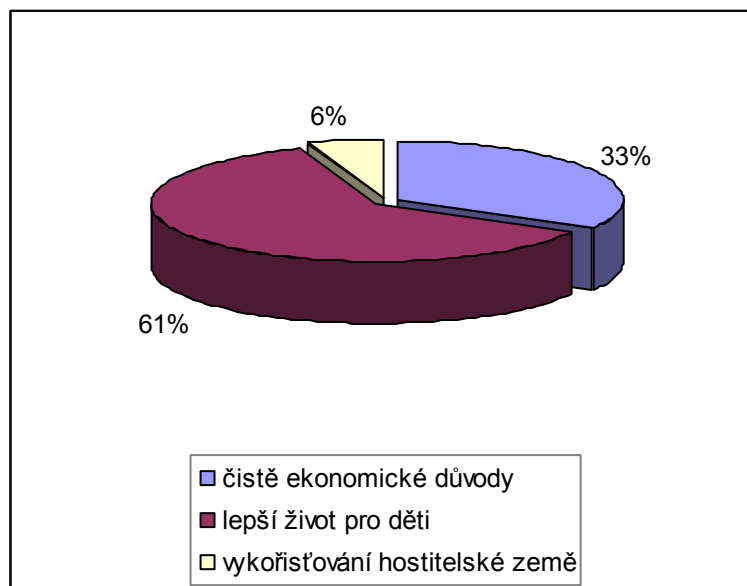

Graf 13.2: Tolerance žen vést přátelský rozhovor s Vietnamcem

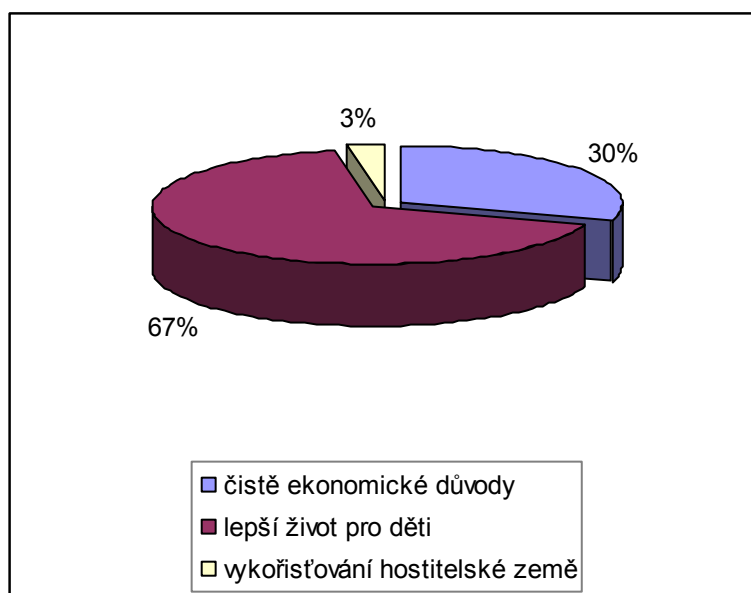
Ad 14/ Otázka sledovala povědomí české společnosti o důvodech, které vedou Vietnamce k opuštění své rodné země ve spojitosti s Českou republikou. Největší část respondentů, a to 36, se domnívá, že Vietnamci do České republiky míjí především proto, aby poskytli svým dětem lepší budoucnost, než která čekala na ně samotné. 17 respondentů se domnívá, že Vietnamci opouští svou vlast z čistě ekonomických důvodů. A pouze 2 respondenti vidí za odchodem Vietnamců snahu vykořisťovat cizí zemi, využívat jejich sociálních dávek a obsadit pracovní místa a trh.

	muži	ženy
čistě ekonomické důvody	6	11
lepší život pro děti	11	25
vykořisťování hostitelské země	1	1

Tab. 14: Postoj respondentů k odchodu Vietnamců z Vietnamu

Graf 14.1: Postoj mužů k důvodům odchodu Vietnamců z Vietnamu

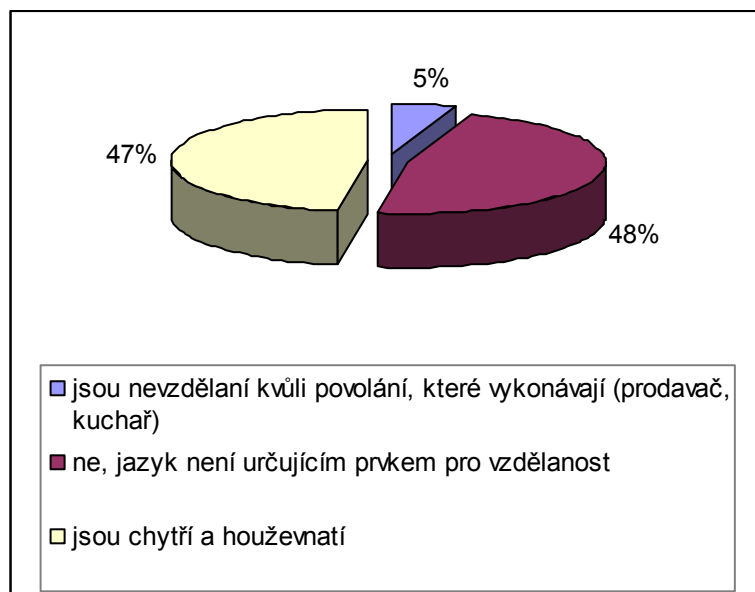

Graf 14.2: Postoj žen k důvodům odchodu Vietnamců z Vietnamu

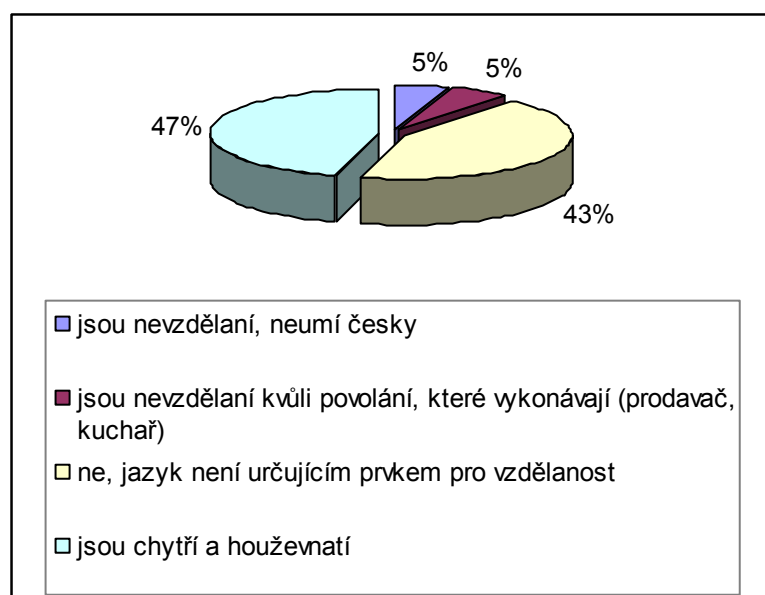
Ad 15/ Cílem otázky bylo zaměřit pozornost na širokou veřejnost a na její vnímání Vietnamců z pohledu vzdělanosti. Většina dotázaných nevnímá Vietnamce jako nevzdělané osoby, i když neovládají český jazyk. 26 respondentů vnímá Vietnamce jako velice chytré a houževnaté lidi. 25 respondentů si myslí, že neznalost českého jazyka neposkytuje vypovídající hodnotu o vzdělání Vietnamců. Je nutné zmínit, že 3 respondenti pokládají Vietnamce za nevzdělané, neboť se domnívají, že prodavačem či kuchařem může být každý i bez vzdělání a zbylí 2 respondenti považují Vietnamce za nevzdělané, neboť neovládají český jazyk.

	muži	ženy
jsou nevzdělaní, neumí česky	0	2
jsou nevzdělaní kvůli povolání, které vykonávají (prodavač, kuchař)	1	2
ne, jazyk není určujícím prvkem pro vzdělanost	9	16
jsou chytří a houževnatí	9	17

Tab. 15: Vnímání respondentů vzdělanosti Vietnamců

Graf 15.1: Postoj mužů ke vzdělanosti Vietnamců

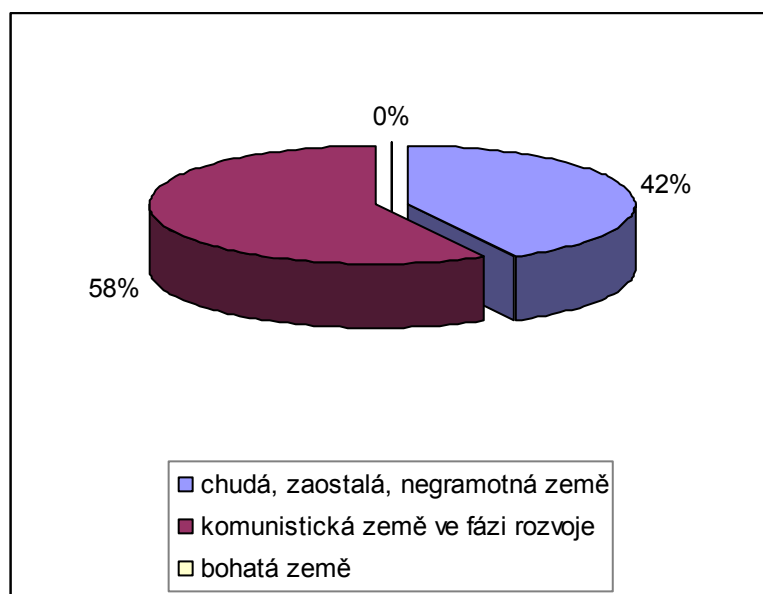

Graf 15.2: Postoj žen ke vzdělanosti Vietnamců

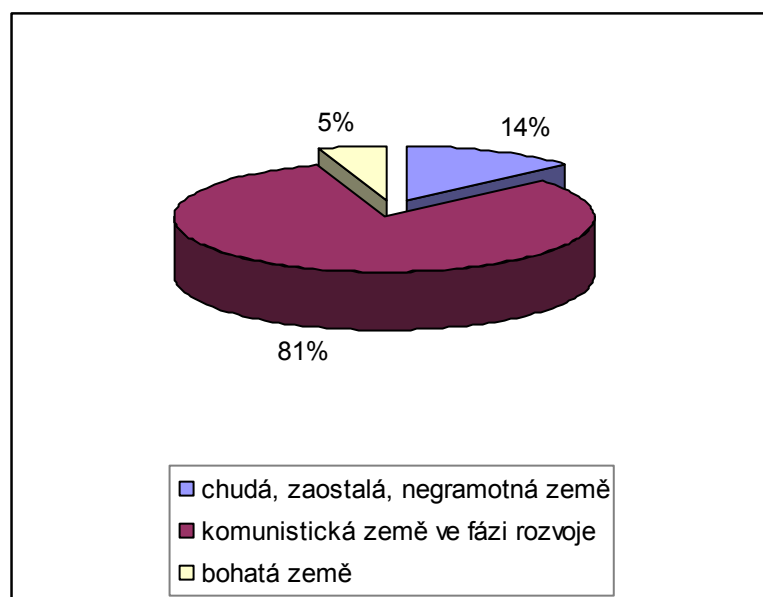
Ad 16/ Cílem otázky bylo zjistit povědomí české společnosti o zemi původu Vietnamců – o Vietnamu. Absolutní většina dotázaných vnímá Vietnam jako komunistickou zemi, která je však ve stádiu celkového rozvoje. 13 dotázaných vnímá Vietnam jako zemi chudou, zničenou, která je značně negramotná. Pouze 2 dotázaní si pod pojmem Vietnam představí bohatou zemi.

	muži	ženy
chudá, zaostalá, negramotná země	8	5
komunistická země ve fázi rozvoje	11	30
bohatá země	0	2

Tab. 16: Vnímání Vietnamu respondenty

Graf 16.1: Vnímání Vietnamu z pohledu mužů

Graf 16.2: Vnímání Vietnamu z pohledu žen

4.3 ZÁVĚREČNÁ SUMARIZACE ZÍSKANÝCH DAT

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na zjištění, jak obyvatelé Olomouckého kraje vnímají Vietnamce.

Je nutné uvést, že odpovědi respondentů mohou být do značné míry zkresleny snahou odpovědět správně na zadanou otázku a odpověď se tedy nemusí shodovat se skutečným názorem respondentů.

Z uvedených odpovědí lze shrnout, že respondenti nadhodnocují oficiální počet Vietnamců v České republice, kdy se většina dotázaných přiklání k názoru, že na našem území žije více než 100 000 Vietnamců. Tento názor však pramení z poměrně obtížného oddělení reálné situace od oficiální, kterou prezentuje Český statistický úřad.

Obyvatelé Olomouckého kraje se nejčastěji setkávají s Vietnamci na pozici obchodníka. V menší míře se potom setkávají i s vietnamským spolupracovníkem či spolužákem.

Většině respondentů Vietnamci nevadí, berou je jako sobě rovné, vzdělané, necítí se být jimi jakkoliv ohroženi a téměř vůbec proti tomuto etniku

nechovají známky xenofobie. Tento jev však nemusí být celorepublikovým standardem, a jak bylo uvedeno výše, nemusí se zcela ztotožňovat se skutečným názorem respondentů, ale může být ovlivněno snahou odpovědět správně, či tak jak je očekáváno.

Rozpor názorů se objevil u otázky týkající se tolerantnosti většinové společnosti k projevům vietnamské kultury. Část respondentů byla k Vietnamcům tolerantní a ztotožnila se s názorem, že každý má právo na svou vlastní kulturu i v cizím prostředí. U druhé, velké části respondentů se objevila snaha chránit vlastní – českou kulturu před vlivy cizí kultury.

Absolutní většina respondentů vidí za odchodem Vietnamců z vlasti především snahu poskytnout dětem co možná nejlepší start do života, což patří k nejsilnějším stimulům pro Vietnamce. Poměrně velká část dotázaných vidí za odchodem Vietnamců čistě ekonomické důvody. Je pravda, že tyto důvody mohou také ovlivnit rozhodnutí opustit rodnou zemi, ale nenabývají takové intenzity a naléhavosti jako touha po co nejlepším možném zabezpečení vlastních dětí.

Většina respondentů se dívá na Vietnam jako na zemi, která je sice pod nadvládou komunismu, ale nachází se v celkovém rozvoji. Avšak našli se i tací respondenti, kteří vnímají Vietnam jako zemi chudou, zaostalou a nevzdělanou. Jednalo se především o skupinu respondentů, která viděla za odchodem Vietnamců ze své vlasti hlavně ekonomické důvody.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se soustředila na objasnění situace Vietnamců v České republice. Šlo především o přiblížení vývoje počtu Vietnamců na našem území v souvislosti s navázáním česko-vietnamské spolupráce tak, jak byla nastavena od roku 1950 až do dnešních dnů. Objasnila jsem její důležitost, význam a spojitost s přechodem Vietnamců z Vietnamu do České republiky. Dále jsem se zaměřila na současnou situaci vietnamského etnika u nás z pohledu statistických ukazatelů. V poslední kapitole teoretické části jsem zaměřila svou pozornost k důvodům, které vedou Vietnamce k odchodu z vlasti a k přesídlení do jiné země, tedy konkrétně do České republiky.

Při zpracování teoretické části bakalářské práce jsem se potýkala s problémem nedostatků dostatečně kvalitních zdrojů, ze kterých bych mohla čerpat. Zjistila jsem, že v této oblasti schází zdroje, které by objasňovaly problematiku vietnamského etnika na našem území.

Svou praktickou část jsem věnovala zjištění postojů většinové společnosti k Vietnamcům. Průzkum jsem, jak jsem si stanovila, provedla za pomoci dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření jsem provedla jen v rámci Olomouckého kraje, tedy nepokrývají celorepublikový názor.

Názory respondentů mě velice příjemně překvapily, neboť ukazují na vysokou míru tolerance české společnosti vůči Vietnamcům. Z provedeného průzkumu tedy můžu potvrdit, že obyvatelé Olomouckého kraje chápou Vietnamce, ve většině oblastí života, jako sobě rovné partnery. Dané etnikum tolerují, nevdají jim, naopak velice obdivují houževnatost a pracovitost, kterou Vietnamci prezentují.

Obsah celé práce není ani zdaleka vyčerpávající a představuje jen jakýsi vstup do dané problematiky, seznámení se se základními údaji a poznatky o vietnamském etniku na našem území. Uvědomuji si naléhavost a širokost tématu Vietnamců v naší společnosti a mým cílem je pokračovat v této problematice i v rámci své diplomové práce, kde se zaměřím na základní

informace o zemi původu Vietnamců a na jednotlivé projevy kulturních odlišností.

Závěrem bych zmínila svou vlastní myšlenku shrnující celou práci:

„Jen tolerantní společnost je velkou společností.“

A tak budme všichni k sobě vzájemně tolerantní, nesudme předčasně, nevytvářejme si zbytečné stereotypy, které mohou ovládnout náš život i chování vůči lidem, kteří se od nás něčím odlišují a staňme se v očích ostatních ale i ve svých vlastních velkou společností bez ohledu na velikost naší země, na počtu obyvatel i bez ohledu na bohatství, kterým naše země vládne.

SOUPIS POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

POUŽITÁ LITERATURA

ATIYAH, J., et al. *Jihovýchodní Asie: Kambodža, Hongkong, Laos, Filipíny, Singapur, Thajsko, Vietnam*. Brno: JOTA, s.r.o., 2006. ISBN 80-7217-400-2.

ARNOLD, G. *Všechno o Zemi: místopisný průvodce světem*. Praha: Reader's Digest Výběr, 1998. ISBN 80-86196-01-1.

BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M., eds. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT, 2006. ISBN 80-903086-7-8.

BROWNOVÁ, S., et al. *Svět v číslech 2009*. Praha, Litomyšl: Paseka, 2009. ISBN 978-80-7185-969-7.

DODD, J., LEWIS, M., EMMONS, R. *Vietnam*. Brno: JOTA, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7217-540-6.

DRBOHLAV, D. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: (Česko v evropském kontextu)*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1552-3.

FERMINE, M. *Konfuciova moudrost*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-841-4.

HAVLÍČEK, T., et al. *Svět: státy, národy, světadíly*. Praha: Euromedia Group – Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1757-0.

CHRÁSKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice: Základy kvantitativně orientovaného výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0765-5.

KOCOUREK, J., PECHOVÁ, E. et al. *S Vietnamskými dětmi na českých školách*. Jihočany: H & H, 2006. ISBN 80-7319-055-9.

KOUDELKA, V. *Vietnam: Země rýže a hor*. Třebíč: Akcent, 2003. ISBN 80-7268-269-5.

KROUPOVÁ, A. *Vzdělávání k toleranci v multikulturním prostředí střední Evropy*. Praha: EIS SVLP UK, 2006. ISBN 80-903623-1-1.

LEONTIYEVA, Y., et al. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-098-2.

NĚMEC, P., et al. *Západní Čína a Vietnam: Nové šance, nové výzvy*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1365-2.

PICKA, J. *Vietnam: země pod obratníkem raka: příroda a lidé*. Olomouc: Poznání, 2007. ISBN 978-80-86606-65-1.

RÁKOCZYOVÁ, M., TRBOLA, R. *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I*. Praha: VÚPSV, 2008. ISBN 978-80-7416-006-6.

RAY, N., YANAGIHARA, W. *Vietnam*. Praha: Svojk & Co., 2006. ISBN 80-7352-395-7.

STUDÍK, P., TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu – země příležitostí*. Praha: Longa Praha, 2006. ISBN 80-86391-20-5.

ŠIŠKOVÁ, T., ed. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠIŠKOVÁ, T., ed. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-182-2.

POUŽITÉ INTERNETOVÉ ZDROJE

Český statistický úřad [online]. 2009, 31. 12. 2009 [cit. 2010-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>.

Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2010-02-21]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/scu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_vzdelani>.

Český statistický úřad [online]. 2001 [cit. 2010-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/slodb/slodb.nsf/i/data_za_obce>.

Klub Hanoi [online]. 14. 11. 2007 [cit. 2010-04-02]. Klub Hanoi. Dostupný z WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2007111401>>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 2008 [cit. 2010-01-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/2008-7-1>>.

PŘÍLOHA č. 1

Dotazník na téma **JAK ČEŠI VNÍMAJÍ VIETNAMCE**

1 Vaše pohlaví:

- muž
- žena

2. Napište Váš věk:

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- střední ukončené výučním listem
- střední ukončené maturitou
- vysokoškolské (vyšší odborné)

4. Jaký je Váš odhad oficiálního počtu Vietnamců žijících na našem území?

- do 10 000
- kolem 60 000
- nad 100 000
- jiný odhad:

5. Setkal/a jste se někdy s Vietnamcem?

- ano
- ne

6. Na jaké pozici jste se setkal/a s Vietnamcem? (zde můžete uvést více odpovědí)

- obchodník
- soused
- spolupracovník či spolužák
- kamarád
- klient
- běžný občan
- nesetkal/a jsem se s Vietnamcem
- jiná odpověď:

7. Jak na Vás Vietnamci působí?

- jsou mi sympatičtí a udržuji s nimi přátelský vztah
- nevadí mi, ale nejsem s nimi v žádném vztahu
- vyhýbám se jim
- nemám je rád/a, vadí mi
- nevím, nesetkal/a jsem se nikdy s Vietnamcem
- jiná odpověď:

8. Máte z Vietnamského etnika obavu?

- ano, pociťuji z daného etnika strach
- nikdy jsem se nad tím nezamýšlel/a
- ne, myslím, že není důvod k obavě
- jiná odpověď:

9. Dostal/a jste se někdy do situace, kdy Vám chování Vietnamců připadalo podivné, nevhodné, zvláštní?

- ano
- ne

10. Myslíte si, že Vietnamci mají právo udržovat si svou vlastní kulturu v prostředí České republiky?

- ano, každý má právo uchovat si vlastní kulturu
- Vietnamci si mohou aplikovat vlastní kulturu, ale jen v soukromí a takovým způsobem, který neohrožuje kulturu většinové společnosti
- každý, kdo se přestěhuje do cizí země, by měl respektovat a přisvojit si novou kulturu
- jiná odpověď:

11. Vadilo by Vám, kdyby se Vietnamci stali Vašimi sousedy?

- ano, nechci bydlet v sousedství Vietnamců
- nevadilo by mi to, pokud by se chovali slušně
- vůbec by mi to nevadilo, vnímám je jako sobě rovné
- jiná odpověď:

12. Vadil by Vám spolupracovník či spolužák vietnamského původu?

- ano, nechci pracovat (studovat) s nikým takovým
- ne, pokud by svou práci (studium) odváděl dobře, ale nepřátelil bych se s ním
- ne, nevidím rozdíl mezi Čechem a Vietnamcem
- jiná odpověď:

13. Dokázal/a byste vést přátelský rozhovor s Vietnamcem?

- ano, nevadilo by mi to
- zřejmě ano, ale měl/a bych problém s tématem rozhovoru
- ne, z Vietnamců mám strach či špatný pocit
- ne, neboť jsem na vyšší úrovni než oni

14. Jaké důvody, podle Vás, vedou Vietnamce k odchodu z vlasti?

- čistě ekonomické důvody
- chtějí především lepší život pro své děti
- chtějí vykořisťovat cizí země, využívat sociálních dávek a obsadit pracovní místa a trh
- jiná odpověď:

15. Vnímáte Vietnamce jako nevzdělané lidi?

- ano, neboť neumí česky
- ano, protože prodavačem či kuchařem může být i člověk s minimálním vzděláním
- ne, neboť neznalost cizího jazyka není odrazem vzdělanosti
- ne, naopak si myslím, že to jsou velmi chytrí a houževnatí lidé
- jiná odpověď:

16. Jak vnímáte Vietnam?

- jako chudou, zaostalou a zničenou zemi, která je značně negramotná
- jako komunistickou zemi, která je však ve stádiu celkového rozvoje
- jako bohatou zemi
- Jiná odpověď:

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lucie Petrušková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Počátky migrace a současná situace Vietnamců v České republice
Název v angličtině:	The beginnings of migration and the current situation of Vietnamese in the Czech Republic
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá počátky migrace Vietnamců na naše území. Jednotlivé migrační stupně jsou provázány s navázáním česko-vietnamské spolupráce, jejíž souhrn práce taktéž nabízí. Práce se dále soustřeďuje na výčet současných statistických údajů vypovídajících o počtu, rozmístění a podnikatelských aktivitách Vietnamců v České republice. Poslední kapitola teoretické části práce se zaměřuje na důvody, které vedou Vietnamce k odchodu z vlasti. Praktická část je realizovaná za pomoci průzkumu veřejného mínění prostřednictvím dotazníkového šetření. Cílem průzkumu bylo zjistit postoje obyvatel Olomouckého kraje k Vietnamcům.
Klíčová slova:	počátky migrace, česko-vietnamská spolupráce, hospodářsko-technická spolupráce, kulturní spolupráce, spolupráce v oblasti vzdělávání, odchod Vietnamců z České republiky, počátky podnikatelské činnosti, současné česko-vietnamské vztahy, aktuální statistické údaje, důvody migrace, průzkum, dotazníkové šetření
Anotace v angličtině:	Thesis deals with the beginnings of Vietnamese migration to our country. Individual migration steps are linked with the establishment of Czech-Vietnamese cooperation, which also offers a summary of the thesis. This work also focuses on the current list of statistical data showing the number, distribution and business activities of Vietnamese in the Czech Republic. The last chapter of the theoretical work focuses on the reasons why the Vietnamese to leave the country. The practical part is implemented using a survey of public opinion through a questionnaire survey. The survey aimed to identify attitudes of inhabitants of Olomouc Region of the Vietnamese.

Klíčová slova v angličtině:	beginning of migration, Czech-Vietnamese cooperation, economic and technical cooperation, cultural cooperation, education cooperation, Vietnamese withdrawal from the Czech Republic, beginning business, currently the Czech-Vietnamese relations, current statistics, reasons for migration, survey, questionnaire survey
Přílohy vázané v práci:	Dotazník na téma JAK ČEŠI VNÍMAJÍ VIETNAMCE
Rozsah práce:	45 stran
Jazyk práce:	český